

Onesnaževanje okolja

Slovenija je majhna srednjeevropska država, kjer se zaradi reliefne raznolikosti srečuje z mnogimi okoljskimi problemi. Z razvijanjem gospodarstva v drugi polovici 20. stoletja se je začela povečevati onesnaženost okolja. Onesnaženost okolja pa povzročajo emisije-različne količine strupenih snovi.

Z osamosvojitvijo Slovenije se je kakovost površinskih voda in zraka izboljšalo, stanje podtalnice pa je iz leta v leto slabše. Največji problem imamo, da so najpogosteje poseljena območja, kjer je onesnaženost najvišja. Kljub tem okoljskim problemom pa še vedno spadamo med manj onesnažene gospodarsko razvite države. Kljub trudu za čisto in zdravo okolje ga še vedno zelo ogrožamo.

Zrak:

Zrak je življenjsko potrebna dobrina. Celotna biosfera temelji na tej preprosti kemijski spojini. Onesnaženost zraka je najbolj osredotočena v nekaterih kotlinah in dolinah. Predvsem zaradi vetrovne zatišnosti, ki preprečuje, da bi vetrovi onesnažen zrak raznesli na večje razdalje in s tem razredčili škodljive primese. V hladni polovici leta je ta učinek še posebej pereč. Takrat se v kotlinah izraziteje pojavi temperaturni obrat polder industrijskih emisij pa se pojavijo tudi komunalne. Poleg emisij, ki nastajajo v Sloveniji pa k nam pritekajo tudi od drugod.

Pri nas je bil včasih največji problem onesnažen zrak, zato smo na tem področju najprej ukrepali. Glavni viri onesnaževanja zraka so:

- Termoelektrarne, ki oddajajo žveplov dioksid in je zdravju najbolj škodljiv, tega smo v zadnjih 15 letih zmanjšali skoraj za polovico
- industrijske odplake in ogrevanje stavb pa smo nadomestili z drugimi do okolja prijaznejšimi gorivi – zemeljski plini in sistemi ogrevanja.
- emisije dima
- izpušni plini prometa, ki pa na žalost še vedno narašča.

Voda:

Tako kot zrak je tudi voda življenjsko potrebna dobrina. V gospodarstvu igra voda nadvse pomembno vlogo, saj je neobhodna dobrina, industrijska surovina, prenašalka energije in celo energetski vir, lahko je transportno sredstvo in tako dalje.

Glavni viri onesnaževanja so intenzivno kmetijstvo, del industrije, promet in neurejena kanalizacija. Prav zato je potrebno vse vodne vire iz ekološkega stališča tudi zaščititi.

Škodljive stvari pridejo v vodo po različnih poteh, predvsem iz atmosfere s padavinami.

Onesnaženost vode merimo s štirimi kakovostnimi razredi, pri čemer četrti pomeni največjo, prvi pa najmanjšo onesnaženost. Skoraj tretjina rek v Sloveniji je v tretjem in četrtem razredu, k sreči pa imajo reke samočistilno sposobnost. To pomeni, da se njihova kakovost ob toku navzdol počasi izboljšuje. Nekatere reke čistimo s čistilnimi napravami, ki jih imamo še vedno premalo. Tako kot zrak je tudi voda po osamosvojitvi izboljšala svojo kakovost, vendar pa se onesnaževanje vedno bolj širi k zgornjim tokovom rek. V prehodnih obdobjih, spomladi in jeseni, je zaradi nihanja rečnega pretoka onesnaženost majhna, poleti in pozimi pa zelo visoka.

Gozd in tla:

Gozd je za nas zelo pomemben, saj proizvaja kisik. Ogrožamo ga z izsekavanjem in požiganjem dreves ter onesnaževanjem zraka. Pri nas najbolj trpijo predvsem iglasta drevesa. Tla pa najbolj ogroža kmetijstvo in sicer z uporabo umetnih gnojil-pesticidi. Onesnaženost tal močno ogroža naravno vegetacijo. V rastlinah se lahko pojavi visok delež nevarnih substanc, ki po prehranbenem ciklu lahko pridejo tudi v človeka.

Ravnanje z odpadki:

Ravnanje z odpadki je pri nas najslabše rešena naloga v okviru varstva našega okolja. Delimo jih na komunalne in industrijske odpadke. Največkrat vse skupaj odlagamo v naravo in jo s tem onesnažujemo. Imamo že od 50 000 do 60 000 divjih odlagališč, kar je zastrašujoče. To delamo kljub temu da imamo preko 50 odlagališč, ki pa na žalost niso vsa povsem primerna. Poseben problem so nevarni odpadki. Mednje sodijo tudi radioaktivni odpadki, ki pa niso nevarni samo za okolje temveč tudi za nas ljudi. Med okoljske probleme uvrščamo tudi hrup, ki ga povzročajo promet in različne proizvodne dejavnosti. Vsako leto povprečen prebivalec Slovenije pridela cca. 400 kg odpadkov. Vsak izdelek ter njegova embalaža končata kot odpadek in čedalje težje se je "znebiti" ogromnih količin odpadkov brez negativnih posledic na okolje. Prvi korak k rešitvi problema je, da pričnemo z načrtnim zbiranjem in gospodarnim ravnanjem z uporabnimi odpadki, ki so primerni za ponovno uporabo. Različni načini ločenega zbiranja odpadkov na izvoru, kot so ekološki otoki, zbirni centri za odpadke, letne akcije zbiranja kosovnih in nevarnih odpadkov ter ločeno zbiranje odpadkov v posebej označenih zabojnikih v gospodinjstvih ("suha/mokra" frakcija odpadkov) pomenijo skrbno, strokovno in premišljeno odbiranje odpadkov.

Zaključek:

Ugotavljava, da smo ljudje, kljub opozorilom o škodljivosti, povzročeni katastrofalni škodi v našem bivalnem prostoru, še vedno zelo malomarni pri ravnanju z odpadki. Pri zmanjšanju onesnaženosti lahko vsi pomagamo z uporabo recikliranih izdelkov, z ločenim zbiranjem odpadkov in z uporabo javnega prevoza. Doma lahko varčujemo z energijo z dobro toplotno izolacijo prostorov in z izključevanjem nepotrebne gretja. Le s pomočjo vsakega posameznika se bo lahko življenje vseh nas ljudi, rastlin in živali nadaljevalo.